

B I B L I O T H E C A
T E V B N E R I A N A

ANONYMVS
LONDINIENSIS

DE MEDICINA

EDIDIT
DANIELA MANETTI

DE GRUYTER

B I B L I O T H E C A
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
T E V B N E R I A N A

BT 2003

ANONYMVS
LONDINIENSIS
DE MEDICINA

EDIDIT

DANIELA MANETTI

DE GRUYTER

ISBN 978-3-11-021871-8
e-ISBN 978-3-11-023903-4
ISSN 1864-399X

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Anonymus londiniensis : de medicina / edidit Daniela Manetti.
p. cm. – (Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana, ISSN 1864-399X)
Includes bibliographical references and index.
ISBN 978-3-11-021871-8 (hardcover : alk. paper)
ISBN 978-3-11-023903-4 (ebook)
1. Medicine, Greek and Roman – Early works to 1800. 2. Medicine – Philosophy – Early works to 1800. I. Manetti, Daniela.
R138.A65 2011
610.938 – dc22

2010049449

Bibliografische Information der Deutschen Nationalbibliothek

Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in der Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über <http://dnb.d-nb.de> abrufbar.

© 2011 Walter de Gruyter GmbH & Co. KG, Berlin/New York

Druck: Hubert & Co. GmbH & Co. KG, Göttingen
∞ Gedruckt auf säurefreiem Papier

Printed in Germany

www.degruyter.com

HOC VOLVMINE CONTINENTVR

Praefatio	VII
De huius editionis ratione	XVIII
Conspectus editionum	XIX
Conspectus librorum	XXIII
Conspectus siglorum	XXVI
 Anonymi Londiniensis Iatrica	 1
Fragmenta maiora	95
Fragmenta incertae sedis apud D.	97
Index verborum et nominum	101

PRAEFATIO

Papyrus Londiniensis inv. 137, quae in Bibliotheca Britannica nunc asservatur, anno 1889 in Aegypto empta est, una cum aliis quibusdam voluminibus, id est inv. 130–137¹, inter quae extant Aristotelis *Respublica Atheniensium* et Herondae *Mimiambi*. Ubi papyri illae repertae sint haud constat, sed de loco quodam in nomo Hermopolita cogitare possumus².

Indolem et formam papyri Fridericus G. Kenyon primum exposuit,³ verum editionem principem protulit vir eruditissimus Hermannus Diels, Kenyon in legenda papyro adsidue adiuvante⁴: XXXIX paginae supersunt, ultima semiplena. Fragmina voluminis, forfice in partes discissa, nunc divisa in XI tabulis asservantur⁵. In charta versa pauca verba ad textum pertinentia eadem manu duobus in locis scripta sunt (frr. I–II in ed.pr., in tab. VII) et ibidem cuiusdam medicamenti compositionem altera manus adiecit (in tab. VII); tertia et recentior manus epistulam M. Antonii triumviri ad Asiae synodum (in tabula II, contrario cursu exaratam)⁶ descripsit.

¹ Cf. E. G. Turner, *Greek Papyri*, Oxford 1968, p. 22 n. 12; D. Manetti, *Proposte di collocazione di due frammenti in PBrLibr inv. 137 (Anonimo Londinese) e nuove letture*, in *Specimina per il Corpus dei Papiri Greci di Medicina*, Firenze 1997, pp. 141–152.

² G. Bastianini, *Un luogo di ritrovamento fantasma*, Atti del II Convegno nazionale di Egittologia e Papirologia (Siracusa 1–3 dicembre 1995), Siracusa 1996, pp. 69–84; A. Martin, *Heures et malheurs d'un manuscrit. Deux notes à propos du papyrus d'Héronidas*, ZPE 139 (2002), pp. 22–26: 24–26.

³ F. G. Kenyon, *A Medical Papyrus in the British Museum*, CR 6 (1892), pp. 237–240.

⁴ in *Supplemento Aristotelico* III 1, Berolini 1893.

⁵ Tabula I continet columnas I–III, II continet coll. IV–VII, III coll. VIII–XI, IV coll. XII–XV, V coll. XVI–XVIII, VI coll. XIX–XX, VII coll. XXI–XXIV, VIII coll. XXV–XXVIII, IX coll. XXIX–XXXI, X coll. XXXII–XXXV, XI coll. XXXVI–XXXIX.

⁶ F. G. Kenyon, *A rescript of Marcus Antonius*, CR 7 (1893), pp. 476–478.

Restant et aliquot frustula incertae sedis (fragmenta III–XII in ed. pr.), quorum duo maiora, a Diels edita, opportune coniunxit et suo loco collocavit Thost anno 1894⁷. Dein alia fragmenta dispersa anno 1901 Kenyon in lucem prodidit⁸, quae plerumque recte a Diels columnis iam notis coniuncta sunt (frr. 1, 2, 3, 4, X, 6, 7) et nunc in tabulis suo quaeque loco servantur. Fragmenta VI et XII in ed. pr. (col. XXX 4–9 et XVII 22–23) ego opportune coniunxi⁹, item tertium quoddam sine numero, a Diels omisum (a in hac editione), inter col. XIV 13 et XV 13; transcripsi et fragmenta minima in tabula X, quae Diels tantum nominavit (frr. 8–12 in hac editione). Alia fragmenta (frr. 8–23 Kenyon), quae nusquam hodie reperiuntur, descripsi tantum.

Altitudo libri est fere 23,5 cent., voluminis quantum exstat longitudo 336,5 cent.; commissurae (κολλήσεις) singularum plagularum inconditae sunt et plagulae longitudine (13–18 cent.) differunt, qua re chartam et volumen parvi pretii esse patet: commissurae discernuntur in col. II, IV, VI, VII, XII, XIV, XVII, XIX, XXI, XXII, XXIV, XXVI, XXVII, XXX, XXXII, XXXIV, XXXV, XXXVII, XXXIX. Cohærent col. I–IX, X–XV, XVI–XIX et XX–XXXIX: una columna (vel duo) certe deest inter IX et X (quod e plagularum longitudine patet), at nulla videtur deesse inter columnas XV et XVI et inter columnas XIX et XX. Initium voluminis deest, unam vero columnam vel duo tantum periisse verisimile est, ut videtur; in fine librarius in media columna intermittit; in dextera parte restat spatium vacuum 3,5 fere cent. Plus quam viginti plagulas inter se iunctas esse ad volumen componendum haud dubie constat, contra illud Plinii senioris: «numquam plures scapo quam vicenae».¹⁰

⁷ E. Thost, *Ad papyros titulosque graecos symbolae. I. Iatrica Menonia*, in *Griechische Studien Hermann Lipsius zum 60. Geburtstag dargebracht*, Leipzig 1894, pp. 161–168.

⁸ F.G. Kenyon, *Some Additional Fragments of the London Medical Papyrus*, SPAW 1 (1901), pp. 1319–1323.

⁹ Fr. VI et fr. sine numero collocavi in Manetti 1997, pp. 143–152, fr. XII in Manetti 2009, pp. 39–43.

¹⁰ Plin. *Nat. Hist.* XIII 23 (77), cf. T. Skeat, *The length of the standard papyrus roll and the cost-advantage of the codex*, ZPE 45 (1982), pp. 169–175.

Columnae quae supersunt integrae habent versus a 44 usque ad 59, quorum numerus sensim increbescit ad finem voluminis. Similiter crescit litterarum numerus in singulis versibus, a 25/28 in primis columnis usque ad 58/59 in columnis sequentibus. Intervalla vacua inter columnas plerumque sunt 1,5 cent., margines superiores et inferiores, ubi servantur, usque ad 2 cent.

De aetate papyri iam disputavi anno 1994¹¹: papyrum saeculo primo post Christum natum scriptam esse censeo, quam licet conferas cum P.Warr. 8 (86 p.Ch.n.), et P.Ryl. II 119 (54–67 p.Ch.n.)¹²: scriptura semicursiva periti cuiusdam manum indicat, haud dissimilem eorum qui descripserunt *Rempubicam Atheniensium* (P. Lond. inv. 131) vel eorum qui commentaria et scholia exaraverunt. Ceterum Kenyon papyrum ante 150 p.Ch.n. posuerat. Papyrus scripta est certe post aetatem qua vixit Alexander ille qui «amator veri» appellatur (I a.Ch.n. – I p.Ch.n.), cuius nomen in textu crebro legitur, sed antequam Epistula M. Antonii (I p.Ch.n.) exararetur.

Ut membra periodi distinguat vel periodo finem ponat, librarius saepe spatiis vacuis utitur, brevioribus vel amplioribus, quibus inter versum illum et sequentem respondet signorum duplex genus, vel *paragraphus* (—), hoc est linea transversa ad versus initia, vel quae dicitur *diple obelismene* (⤵). In his versibus prima littera sub signo sinistrorsum saepe posita est, id est *ekthesei* versus ponuntur¹³. Aliis signis ad interpunctionem non utitur scriba,¹⁴ sed crebrius spatia vacua, minora vel maiora, inter litteras relinquit, ad sententias vel *cola* dirimenda.

¹¹ Manetti 1994, pp. 47–58.

¹² Cf. etiam ex. gr. P.Warr. pl. II; P.Ryl. II, pl. 7 (et Seider I 25).

¹³ Legem non sequuntur II 7, 31, III 13, 21, 37, V 15, 22, 29, VI 5, VII 22, 33, XII 25, 27, XIII 10, XIV 21, XV 34, XVI 5, 10, XVII 26, 41, 45, XVIII 30, 33, 36, 49, XIX 9, 33, XX 2, 8, 18, 43, XXII 53, 54, XXIV 13, XXV 28, 32, 36, XXXII 42, XXXIII 6, 38, XXXIV 7, XXXV 8, 21, 31, 48, XXXVI 44, XXXVII 8, XXXVIII 36. Sed inconstantia quadam aliquando versus *ekthesei* ponuntur nulla paragrapho antecedente, ex. gr. XXIII 26, 37, XXVII 7, 11, 19, 37, 47, XXIX 19 etc.

¹⁴ Diels adnotat, p. XIII: «primum crasso puncto finis imponitur periodo XXXI 25, quod est singulare». At non punctum est sed potius parva atramenti macula fortuito lapsa.

Iota mutum addit scriba regulariter, interdum per errorem, rarius omittit.

υ paragogicum positum est, ut solet, inconstantia quadam, et ante vocalem et crebrius ante consonantem, etsi finis membrorum periodi vel periodi non sequatur: interdum ante consonantem sed etiam ante vocalem omissum est (I 9–10; XV 25–26; XXI 25; XXVIII 16; XXX 46; XXXIV 29; XXXVII 31; XXXVIII 17, 47).

Errores orthographicos tum correxit ipse scriba, tum autem neglexit complures, frequenter itacismos:

ε pro η – XIV 39 τετυχεκ.υ

ει pro ι – κειν- I 10; 11; 12; 30; 32; 37; II 5; (15); 17; III 9; V 6; VI 14; XXI 11; 28; 33; 34; XXIX 7; 8; 9; II 34 αλο[γ]ειαν; IV 14 φρενειτις; XV 19 κοιλειων; XV 36 δρειμειαν; XVII 30 εινων; XVII 37 πειμελης; XVIII 22 επεισπαται; XXII 39 εγεινετο?; XXVI 48 mg. παρεμπειπτειν; 49 λειαν; XXIV 29 ημειν; XXVII 33 πειπτειν, cf. 34; XXIX 22 εκθλειψουσι; XXXIII 26 -πειπτοντα; XXXIV 44 -πειπτειν; 50; XXXVII 19 εκ[αμ]ωνεια (εκαμμωνια)

ει pro ε – IV 11 πυρωδεις; V 23 εινεκα

ει pro η – III 30 παρειρησθαι, XXXIII 3 αφειρημενων, cf. Jannaris 36–39, Gignac I 239

η pro ει – XVII 6 εγμαγχο; XXXIII 39 πληνονα

ι pro ει – II 19 ημικ (XXIV 36; XXV 26, 29); II 20 et 21 μετριοπαθιας; II 29 απιθες; V 21 κραςις, cf. VII 5; VI 16 επιδη; XVIII 26 επισακτωι; XXVI 48c (mg.) απολιπεσθαι; XXVII 40 απολιφθηναι; XXX 35 αχριον; XXXI 20 αλιπτται; XXXI 43 mg. μιζ(ων); XXXIII 47 επιτα; XXXVI 35 επι; XXXVI 40–41 χιμω|υ|α

ο pro ω – XIX 31 δοθιονας, XXXI 18 πολυτροφοτεροι

οι pro ει – XIV 41 χοιων

ω pro ο – XI 23 κρωτωνιατης cf. XVIII 9; XVI 40 παωρρω, cf. XXI 24 et XXX 44; XXIV 32 οινωδωτης?

α pro αυ – *kerasis* τὰτό pro ταυτό etc. V 25; VII 34; XVIII 15; XXXI 6; 17; XXXII 36; XXXVI 35; XXXVII 23–24, contra ταυτα XXXI 20; το αυτο XXXVII 9–10; XXXVIII 17. Cf. etiam

XVIII 38 ατος ab ipso librario α\ύ/τός corr. et XXXVI 29–30 αταις αρτηριαις, lege αὔταις¹⁵.

De litteris aspiratis vide: XIII 25 πλητος pro πληθος; VIII 44 καθαρρους pro κατάρρους; XII 2 καταψυχewς pro καταψύξεως, cf. XVIII 49, ubi correxit ξ ex χ; XIV 33–34 τε|τευκεν[αι pro τετευχεναι (Diels τε|θευκεν[αι); XVI 24 καθ' ευθυωρίαν; XXV 28 καθ' οσον, ubi correxit θ ex τ; XXVII 53 πρωθη, ubi prius scripsit θη, deinde τη s.l. addidit.

De assimilatione vide V 10 εγ μεντοι; VI 11 εγ δε των; XVII 6 εγμαγο[; XVII 19 εγβαντ[; XX 7 εγ μ(εν) δη; XXI 27 εγ λογωι; Gignac I 173–74

De ζ pro c vide : XXIII 40 καταζβεννυθαι, cf. Gignac I 121 αμφιζβητησεως; 123 (2.a), 124.

Compendiis autem librarius utitur multis, quae inveniuntur etiam apud papyrum illam Aristotelis *Reipublicae Atheniensium*, quacum papyrus inv. 137 ad Museum Britannicum pervenit, vel apud P. Berol. 9780 *recto* (Didymi in *Demosthenem commenta*) et *verso* (Hieroclis *Elementa ethica*)¹⁶ et in multis aliis.

/	= ἐς τίν
//	= εἰς τίν
\	= εἶναι
γ'	= γάρ
κ̂	= κατὰ
μ'	= μέν, -μεν
ν'	= νων, -νων
ο̄	= οὔτως
π'	= πρός
τ'	= τῶν, -των

Compendia interdum etiam in medio verbo aut in verbis compositis adhibet librarius, ex. gr. κ(ατα)λείπω, κ(ατ)εργασία,

¹⁵ Cf. Mayser-Schmoll I.1 92–93; Gignac I 188; 227; Jannaris parr. 542–43; Schwyzer I 199 (et 91 n. 1); S.-T. Teodorsson, *The Phonology of Attic in the Hellenistic Period*, Göteborg 1978, pp. 40–41.

¹⁶ Cf. G. Bastianini, *CPF* I.1** (1992), pp. 276–281.

λέγοι(εν), ὑπεμνήσαμ(εν), μ(έν)τοι, π(ρος)χρώμεθ(α), π(ρος)θεσις.

Abbreviationum duo genera ponuntur, saepius in fine versus:

a) verba una littera suprascripta vel suspensa plerumque terminantur, ubi omnes litterae posteriores subaudiendae sunt¹⁷, ex. gr. III 23 νοσηματ^ο = νοσήματο(ς) vel XXV 25 ανα^δ = ἀναδ(οσιν) etc.

Eiusdem generis sunt exempla notabiliora quae sequuntur, ubi interdum duo litterae intersecantur:

λ̂	= voces αἰ(τία) -ας, αἷ(τιον), -ου etc.
ᾱ̂	= ἄλ(λά)
Γ̂	= γί(νεται), γί(νονται), γί(νόμενος -η)
Γ̂ ^ο	= γί(νec)θ(αι)
δ ^υ	= νοx δύ(ναμις) -εως etc.
ἐμ̂	= ἐμπ(ειρικοί), XXXI 26
ἥ̂	= Ἡρ(όφιλος), XXXVI 47 HP
Δ̂	= νοx λό(γος) -ου etc.
ὕ̂	= νοx ὑπ(άρχω) -εις etc.
φ̂	= φ(ησίν), φ(ασί), φ(αμέν), εφ̂ = ἔφ(ασαν)

b) verba lineola transversa suprascripta terminantur, quae quamlibet terminationem significat, ex. gr. ερασιςιτ̂ρ = ἐρασιςιτρ(άτειοι) vel γεῦ̂ = γέν(ηται) etc.

Multo magis interest decernere quae sit «librarii» indoles. Ut primum papyrum perspicere coepi, animadverti eum qui textum scripsit auctorem, melius quam librarium, appellari oportere. Male Diels iudicavit «exarasse haec adulescentem aliquem medicinae studiosum, qui in suum sibi usum hanc isagogen describeret»¹⁸. Mea quidem sententia hanc isagogen non librarius quidam describit, sed anonymus vir doctus (Anon.) componit,

¹⁷ ὕ̂ = νεωτέροις II 30 falso legit D.: ὕ̂ clare legi potest.

¹⁸ Diels, *ed. pr.*, p. XV.

etsi multas doctrinas ab antiquioribus libris hauriens. Multis indiciis opinionem meam probatam esse censeo: textus una manu perscriptus est, quae saepe errores correxit inter scribendum¹⁹. Auctor ipse aliqua verba inter lineas supplevit, praeterea in intercolumniis vel in margine inferiore sententias addidit, quae rem augent et novam materiam proferunt (ex. gr. col. XXVI 48 et col. XXV 46²⁰). In voluminis initio quomodo corporis et animi passiones inter se differant bis disputavit: in col. I v. 16 ex extremis litteris dextera parte linea deducitur usque ad v. 39, continuata inter vv. 39 et 40: scilicet scripturam imperfectam in circumductis versibus secludere voluit auctor, denuo enim eadem in vv. 39 sqq. usque ad col. II v. 40 locupletius disputavit. Perclare interdum Anon. sententiae formam mutavit inter scribendum (ex. gr. col. XIV 20, XXIV 32, XXV 28–31), quod est textum componentis et de re cogitantis dum scribit; nonnunquam delere omisit priorem scripturam vel eam delevit imperfecte. Opus quod auctor scripsit perfectum non est: scriptor in media columna XXXIX intermittit (*diple obelismene* sub ultimo versu posita) et in VII 37 promittit quae non extant in textu, sed, quod est magni momenti, nusquam suam doctrinam de morbis et morborum causis exponit, quamvis titulus extet Αἱ[τιο]λογικός. Νόμοι (IV 18–19). Papyrus igitur librum autographum et instar adversariorum intermissi operis esse censeo²¹.

De Anonymi doctrina et fontibus addam pauca: etsi Diels nihil certum demonstrari posse censeret, Wellmann ad Sorani auctoritatem, id est ad Methodicam sectam eum rettulit²², sed revera nihil Methodici ad Anonymum pertinet. At contra Anon. bis declarat (I 4–5, II 18–19) se antiquorum doctrinas sequi, quae apparent cohaerere cum Platonis Aristotelisque

¹⁹ Anon. solet errores corrigere vel corrente calamo, vel linea ducta per litteras vel punctis supra litteras scriptis.

²⁰ In margine dextro v. 46 Anon. lectorem monet ut legat quod scriptum est in averso latere, id est fr. I posticum, ubi novum argumentum addit: [ὅ]τι τροφή (ἐστίν) ἐν τοῖς ἐντέροις, ἔξω βλέπε.

²¹ Omnia haec demonstravi in *Autografi e incompiuti: il caso dell'Anonimo Londinese P. Lit. Lond. 168*, ZPE 100 (1994), pp. 47–58.

²² Diels, p. 413; Wellmann, pp. 396–429.

hereditate quadam²³. Et profecto Aristotelem et Platonem auctor bene novit et in suo opere magna cum reverentia commemorat. Revera ad Aristotelis auctoritatem refert placita philosophorum et medicorum de morborum causa, e quibus hausit amplissime (IV–XX), et Aristotelis de somno doctrinam secutus est (XXIII 42–XXIV 9). Platonis doctrinam in *Timaeo* accurate perscribit (XIV 11 καὶ πρῶτον ἀπὸ Πλάτωνος–XVIII 8), non solum ex Aristotelis placitis sed etiam e commentariis hauriens ad *Timaeum* quibusdam²⁴.

Textus quidem est introductio ad morborum causas («pathologian») ubi auctor primum definitiones praebet de affectu, morbo et similibus (I–IV 17), deinde antiquorum placita de morborum causis (αἰτιολογία) describit ex Aristotele (IV 25–XXI 9), denique, ut instruat necessaria ad suam «aetiologian» exponendam (col. XXI 12–13), compositionem corporis et naturales eius actiones demonstrat et saepe quid ipse sentiat Herophili, Erasistrati Asclepiadisque opinionibus opponit (XXI 13 sqq.).

Inter medicos antiquos de quorum «aetiologia» Anon. refert, quidam ante papyri editionem ignoti erant, ut Alcamenes, Timotheus Metapontinus, Abas, Ninyas Aegyptius, Thrasimachus Sardianus, Phasitas, alii sunt philosophi valde noti, sicut Philolaus, Hippon, ipse Plato. De Hippocrate ab Aristotele dissentit aperte (V 35–VI 43), suam Hippocratis notitiam opponens (VI 43–VII 40)²⁵. De Herophilo autem et Erasistrato, de Asclepiade Alexandroque qui «amator veri» (Φιλαλήθης) appellatur multa alioquin incognita Anon. refert et eorum doctrinas penitus novisse apparet.

Herophilus primum laudatur cum auctor quid de compositione corporis sentiat exponere incipit (XXI 21–23): confitetur enim se sententiam Herophili probare illam, «primas evidentes res

²³ Manetti 1999a e 1999b.

²⁴ Manetti 1999a.

²⁵ Post Diels, diu locupletiusque disputaverunt philologi num «Aristoteli» de doctrina hippocratica credere possis: vide Manetti 2008, 209–225.

exponendas esse, etsi primae non sint»²⁶. Quod vero mortuorum ex corporibus dissecatis apparet, corpus e partibus simplicibus («homoeomeris») et compositis («anhomoeomeris») constat (XXI 29–XXII 3, sicut et Aristoteles contendit²⁷). Natura in hominis corpore appetitum materiamque facultatesque instruxit: appetitum ut materiam sumeret, facultates ut materiam mutarent (XXII 41–49).

Materia sunt spiritus et cibus: spiritus per nares trahitur et per arteriam asperam ad pulmonem fertur — sed etiam pars eius in thoracem et ventrem (in quo Erasistratus dissentit) — inde ad arterias singulas et ad foramina in omne corpus et demum in externum effluit (XXIII 12–38). Calori spiritus temperat in praecordiis, sicut somnus, secundum Aristotelem, quem Anon. magna cum laude commemorat (XXIII 38–XXIV 9).

Cibus teritur a dentibus, deinde in ventrem deducitur et ibi concoquitur, denique «adsimulatur ei quod aptum est»²⁸ (XXIV 26–27). Quamvis pugnaciter certet cum Asclepiade, praesertim de concoctione ciborum, cum Asclepiades dicat «nihil concoqui sed crudam materiam, sicut assumpta est, in corpus omne diduci»²⁹, Anon. noster contra partim per calorem cibus concoqui putat (concoctionem illam esse, non digestionem tantum), partim cibum crudum in omne corpus pervenire: liquidus quidem cibus et tenuis, in vaporem mutatus, per invisibilia foramina fertur crudus ad omnes partes, cum qui solidus est ab ore ad stomachum et intestinum moveatur, ubi concoquitur et liquefit, deinde per venas et arterias ad omne corpus diducitur (XXIV 20–XXVI 31).

Auctor disputat an in arteriis sanguis naturaliter contineatur et Erasistrati argumenta diu confutat, qui putat arterias solum spiritui accommodatas (XXVI 31–XXVII 15). Sed etiam ab Herophili opinione dissentit, per arterias cibum corporis inter partes magis dispensari, cum ipse per venas hoc fieri putet (XXVIII 46–XXIX 34).

²⁶ λεγέσθω δὲ τὰ φαινόμενα π[ρ]ῶτα καὶ εἰ μὴ (ἔστιν) πρῶτα (T50a von Staden).

²⁷ Cf. ex. gr. HA. 486a 5–8.

²⁸ ἀποικειούται ἐπὶ τὸ οἰκεῖον.

²⁹ Cels. *Praef.* 20.

Cibi pars utilis magna per omne corpus distribuitur, sed si quid inutile fuerit, in stercora per intestina deveniet vel in urinam transibit vel, si quae superflua fuerint in corporis foraminibus, tamquam aliena per sudorem egerentur (XXIX 34–48). De urina quid sit vel unde nascatur antiqui inter se dissenserunt (XXIX 50–XXX 29) sed Anon. ipse rem suspendit.

In operis ultima parte (XXX 40–XXXVI 43) Anon. in utramque partem disputat utrum corpuscula quae intellectu percipiuntur per invisibilia foramina a nostris corporibus manent semper exterius necne. Saepe cum Asclepiade de quibusdam argumentis certat, semel etiam cum Alexandro de natura sanguinis, et denique colligit corpuscula sensibilia et quae intellectu percipiuntur ex hominum corpore semper effluere.

At naturam denuo laudans, «quae quod iustum atque consequens est tuetur³⁰, ut Herophilus Asclepiadesque contendunt»³¹, Anon. noster etiam corpuscula ab externo semper adfluere et introduci in corpus necessarium dicit (XXXVI 44–55). Quod enim perclarum est, si remedia in superficie corporis imposita consideres, elaterium, helleborum vel castoreum etc. (XXXVI 55 sqq.). Postremo, num in corpore sint viae invisibiles, id est «pori» intellectu tantum percepti, auctor quosdam dicit disputare et eorum argumenta perscribit (XXXVIII 51sqq.). Paulo antequam scribere intermittit, Anon. insuper commemorat naturam quae in corpore instruxit vias quae intellectu percipiuntur, ut cibus ad minutiores partes perveniret (XXXIX 25–29).

Ex omnibus quae supra diximus clarum est Anon. cum Herophilo et Erasistrato, Asclepiade Alexandroque colloqui ut parem cum pari: Herophilum tamen magis veretur, cum initium ab eo faciat (vide supra) et minoribus tantum rebus ab eo dissentiat, at ceteros pugnaciter saepe confutat. Anonymi doctrina de compositione corporis, de respiratione, de digestionem etc. Herophili quidem opinionibus haud repugnat, sed Anon. partim Asclepiadi consentit, de materia cruda in corpus digesta,

³⁰ ἡ φύσις – φ(αίν) – τ[ηρ]ητικὴ κ[α]θέστηκεν τοῦ τε δικαίου καὶ τ[ο]ῦ ἀκ[κ]ο-
{υ}λούθου.

³¹ Herophili testimoniis addendum.